

KUNTOUTUS UUSISSA RAKENTEISSA

Kuntoutuksen alueellinen kehittämispäivä 28.11.2018 Lahti

28.11.2018

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIYHTYMÄ

Kuntoutuksen asiakasohjaus ja palveluun pääsy

- Noin 90% asiakkaista ohjautuu kuntoutukseen jonkun toisen Sote-ammattilaisen ohjaamana. (vastaanotot esh/pth, neuvola, vuodeosastot esh/pth, kotihoito, asumispalvelut), vaikka voi palveluihin hakeutua myös suoraan.
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa ollut vahvaa jotta oikea-aikainen kuntoutus mahdollistuisi.
- Apuvälinekeskuksessa on aukioloaikoja ilman ajanvarausta ja asiakkaat tulevat palvelun piiriin suoraan.
- Kuntoutusohjaukseen pääsee myös ilman lääkärinlähetettä (esh)
- Palvelusetelitoiminnasta jo pitkät perinteet (ostopalveluina/palvelusetelillä tuotetaan noin 19% tuotannosta)

Käytössä olevaa

- Avokuntoutuksen keskitetty ajanvaraus ja neuvonta.
- Apuvälinekeskuksessa Nispa takasinsoitto palvelu
- Otettu käyttöön etäpalveluita ja sähköistä asiointia

Asiakasohjaus-projekti 2018 - 2019

Neuvonta ja ohjaus / kehittämistehtävä / kaikki toimialat asiakasohjaus-projektin tuella

Vaihe 1. Neuvola, Sosiaalihuolto, Avosairaanhoito ja Suun terveydenhuolto, Päivystys 2018-2019

Vaihe 2. Kuntoutus, Phks, Kuvantaminen, Laboratoriopalvelut, Vaihdepalvelut ? 2019=>

Asiakasohjaus ja hyvinvointiasemat / kehittämistehtävä / kaikki toimialat asiakasohjaus-projektin tuella

- Asiakasohjauksen ja terveysasemien ydinprosessit
- Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio

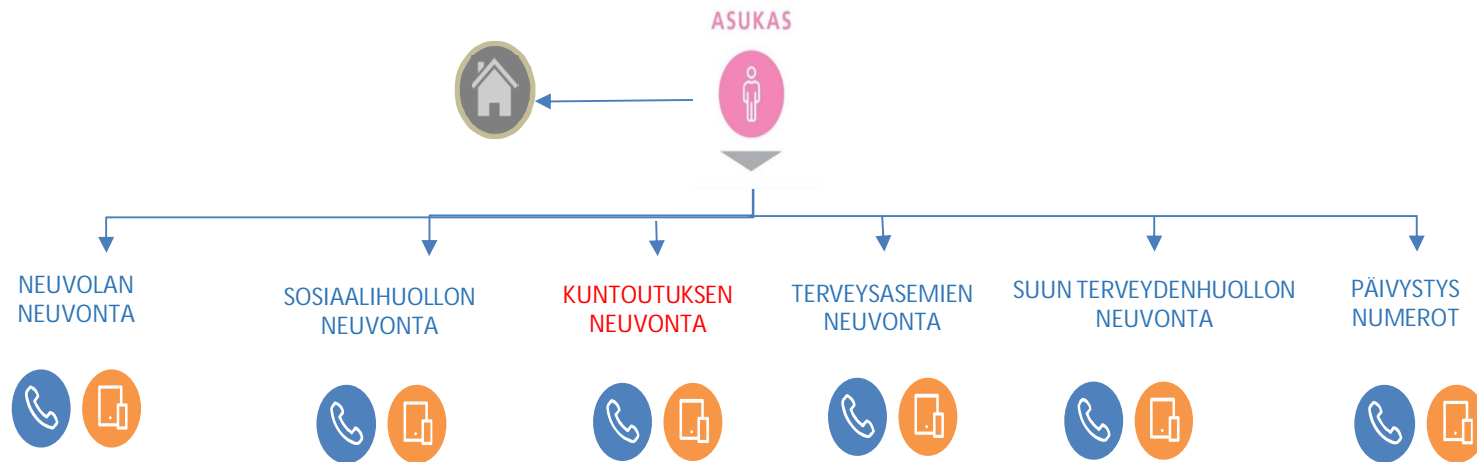
Asiakasohjauksen toimialan ja palvelutuotannon valmistelu 2018 - 2019

Asiakasohjauksen toimialan valmistelu / lisänä asiakasohjaus-projektiin

- Sosiaalihuollon asiakasohjauksen tehtävät (siirtyvät tehtävät ikääntyneiden palveluista sekä perhe- ja sosiaalipalveluista)
- Muut kehittämis- ja koordinoititehtävät

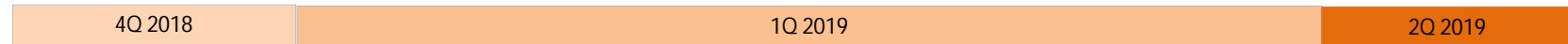
Palvelutuotannon uudelleenmuotoilu / toimialat

Sosiaali- ja terveystyö yhdellä yhteydenotolla

- MUUTOS NYKYTILAAN**
- Ø Keskeisten palvelukokonaisuuksien neuvonnan ja ohjauksen keskittäminen ja tiivis yhteistyö
  - Ø Yhdenmukaiset palveluajat
  - Ø Monikanavaiset palvelukanavat:
    - Sähköinen ajanvaraus
    - Sähköinen yhteydenotto-lomake 24/7
    - Chat
    - Takaisinsoittojärjestelmä
  - Ø Uusi päivystysnumero korvaa Akuutti24 puhelinpalvelun ulkoistuksen
  - Ø Puhelinnumeroiden vähennys 98 kpl

AMMATTILAISTEN KONSULTAATIO JA YHTEISTYÖ MAHDOLLISTAVAT YHTENÄISEN NEUVONNAN JA OHJAUksen KOKONAISUUDEN ASUKKAAN NÄKÖKULMASTA

Mitä seuraavaksi?

Suunnitteilla/toteutumassa 2019

- Avokuntoutuksen ja apuvälinekeskuksen keskitetty puhelinliikenne.
- Kuntoutuksen prosessien kuvaus ja Liinaus
- Kuntoutuslinjaukset ja kuntoutuksen resurssin suuntaus
- Mallinnetaan kuntoutuksen asiakasohjausta
- Kehittämispäivät palveluseteli-palveluntuottajien kanssa (tammikuu 2019)
- Digi- ja sähköisten palveluiden kehittäminen (selvitykset ja suunnitelmat kevät 2019) Yamk ja diplomityö

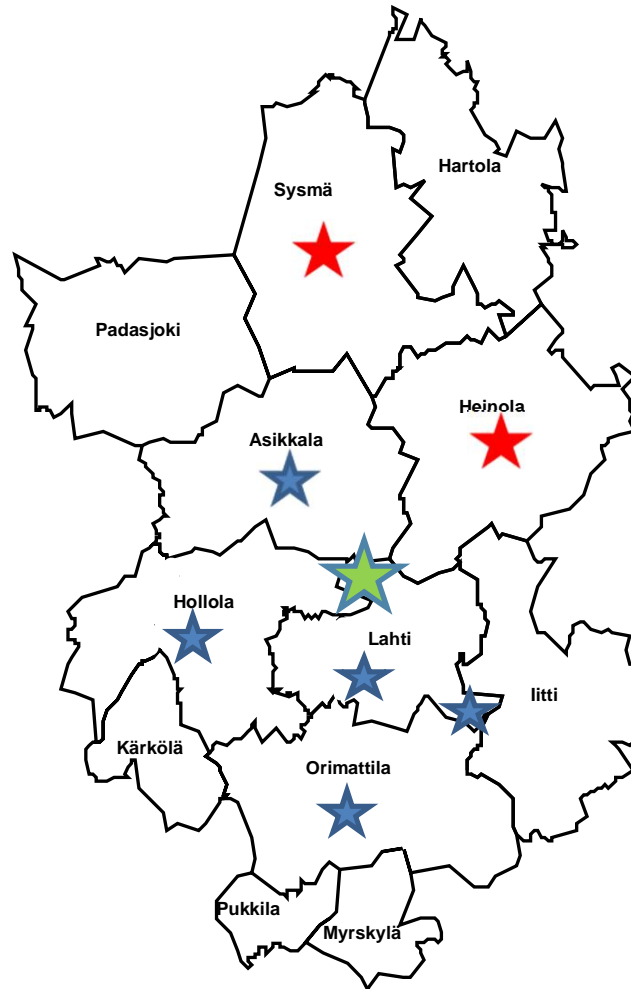

Visio: Kuntoutuksen asiakasohjaus

★ = keskitetty palvelu:
Asiakasohjaustiimi (yksi numero)

- Digi- ja sähköisten palveluiden kehittäminen
- Ostopalvelut/palveluseteli/asiakaseteli
- Kuntoutuksen ohjaus ja neuvonta
- keskitetty ajanvaraus/hoidontarpeen arviointia
- Tiimiin kuulu myös alueelliset kuntoutuskoordinaattorit
- **Kuntoutusohjaajat?**

Tiimi jalkautuu myös kentälle ja esim. alueellisiin kuntoutustyöryhmiin.

★ = Etulinjan ohjaus- ja neuvonta

Kuntoutuskoordinaattorit palvelevat alueita

★ Otetaan mukaan vaikka saman tien J

Kuntoutuksen palveluprosessien hallinta

- Esh-ptk (sisäinen)
- Ostopalvelut/palvelusetelit/valinnanvapaus
- Yhteistyökumppanit (ohjautuminen)
- Etulinjan ohjaus ja neuvonta (palveluiden räätälöinti)
- Alueelliset toimintamallit ja prosessit riippumatta toteuttajasta.
- Tulevat Kelan muutokset

Laatu, oikea-aikaisuus, selkeys, asiakastyytyväisyys, oikeudenmukaisuus, kustannustehokkuus, resurssin oikea käyttö.

Arviot ja kuntoutussuunnitelmat

1. Kuntoutuksen hoidontarpeen arviota tekevät kaikki sote-ammattilaiset

- Myös ohjausta ja neuvontaa tekevät monet (kuntouttava hoitotyö, lääkäreiden ohjaus ja neuvonta, jne)
- Terapeutin tekemät lyhyet arviot / ohjaus ja neuvonta (1-2 käyntiä)

2. Terapeuttinen arvio ja terapiasuunnitelma

- Kun asiakas tarvitsee jakson terapiaa
- Selkeä toimintakyvyn ongelma jota halutaan vähentää/poistaa
- Ohjaus ja neuvonta ei riitä

3. Kuntoutussuunnitelmat (Lääkäri vetoinen moniammatillinen työryhmä)

- Keskivaativat ja vaativat asiakkaat
- Monesti useamman terapian tarve

Erikoissairaanhoidossa kuntoutussuunnitelmia tekevät moniammatilliset työryhmät. Tämä ei tule tulevaisuudessa muuttumaan.

Perustason kuntoutustyöryhmät ja erikoislääkäreiden tuki

- Lakut/neu.psy. kuntoutuksen työryhmä
- Aikuisten kuntoutustyöryhmät

UusiPH

- Kuntoutuksen palveluverkko kuvattu
- Esitys kuntoutuksen palveluvalikoimasta valmisteilla

- Suora valinta: fysioterapeutin vastaanotto
- Asiakasseteli käyttöön laajasti palveluissa
- Kuntoutuksen uudistamiskomitean esitykset:
Kelan vaativa kuntoutus terveydenhuoltoon,
asunnonmuutostyöt apuvälinekeskukseen

Kuntoutuksen organisaatio

- Kuntoutuksen tuleva organisaatio riippuu pitkälti maakunnan linjauksesta liikelaitoksen ja yhtiöiden muodostamisesta.
- Maakunnan ratkaisuun organisaatiomallista vaikuttaa vahvasti valtakunnallinen päätös valinnanvapaudesta.
- Maakunta- ja sote voivat viivästyä, mutta yhtymä todennäköisesti vie uudistuksia eteenpäin. (aikataulua vaikea siis ennakoida)
- Mihin organisaatiokokonaisuuteen kuntoutuksen tulosalue yhdistyy?
- Organisaatiomuutoksen tavoitteena tulisi olla ESH-PTH integraation vahvistaminen
- Onko kannattavaa yhtiöittää osaa kuntoutuksesta vai
  - kehittää vahvaa asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttöä?
  - kannustaa yksityisiä sote -asemia ottamaan valikoimiinsa perus fysioterapiapalveluita. (voivat toimia myös asiakassetelipalveluntuottajina)
- Organisaatorakenteen tulee tukea prosessien hallintaa
- Päijät-Hämeessä ei ole markkinakapasiteettia kuntoutuksen palveluissa, yhtiöittäminen voi olla haitallista kyseisille markkinoille.
- Tällä hetkellä esim. lasten ja nuorten kuntoutus ostaa kaiken palvelun, mitä alueen yksityiset palveluntuottajat pystyvät tuottamaan. (pt, tt, neu.psy kunt)
- Palvelutuotanto pitää varmistaa myös viheralueilla.

Sote-valiokunnan mietintö- luonnoksesta poimittua...

- ”Valtioneuvoston valmistelussa valinnanvapauslain lähtökohtia oli valiokunnan mukaan muutettu perustuslain kannalta parempaan suuntaan mm. siinä mielessä, että esityksessä on **poistettu maakunnan velvollisuus yhtiöittää sote-palvelujen tuotanto sekä rajoitukset maakunnan oikeuteen itse tuottaa sote-palveluja.**”
- ”**Suoran valinnan palveluja tuottavat sekä maakunnan liikelaitokset että yksityiset tuottajiksi hyväksytyt palveluntuottajat. Maakunnan sote-keskukset ja suunhoidon yksiköt voivat toimia osana järjestämislain 22§:ssä tarkoitettua liikelaitosta tai maakunta voi perustaa niitä varten erillisen liikelaitoksen tai liikelaitoksia.** Maakunnalla voi olla myös yksi tai useampia yhtiöitä tai muita yhteisöjä näiden palveluiden tuottamiseksi. Todennäköisesti monipuolisin tuottajaverkko muodostuu väestötiheille alueille ja harvaanasutuilla alueilla palvelutuotanto nojaa maakunnan omaan tuotantoon.”

Sote-valiokunnan mietintö- luonnoksesta poimittua...

- ”Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että valinnanvapauslain 16§:n sanamuodosta ja hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, **ettei maakunta voi yhtiöittää kaikkea suoran valinnan palvelutuotantoa, koska sillä pitää olla riittävästi omaa tuotantoa.** Maakunnalla on näin ollen velvollisuus omalla tuotannollaan vastata palvelujen saatavuudesta ja siten sosiaalisten perusoikeuksien turvaamisesta.”
- ”Terveystieteiden osalta suoran valinnan palveluihin sisältyy asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelman tekeminen. Palveluntuottaja arvioi 33§:n mukaan asiakkaan palvelutarpeen suoran valinnan palveluihin ja antaa asiakkaalle tuotantovastuullaan olevat palvelut. **Jos suoran valinnan palveluntuottaja arvioi, että asiakkaalla on tarvetta maakunnan liikelaitoksen tuotantovastuulla oleviin palveluihin, asiakas on ohjattava maakunnan liikelaitoksen palveluihin, kuten...kuntoutuksen palveluihin.**... Sairausten oireiden toteaminen ja oireen mukainen hoito voi tapahtua myös lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvassa fysioterapeuttisessa tutkimuksessa, neuvonnassa tai ohjauksessa. **Fysioterapiasuoravastaanotot ovat esimerkki siitä, että koulutetun sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työnjakoa kehittämällä voidaan vähentää kustannuksia ja lisätä toiminnan vaikuttavuutta.** ”

Sote-valiokunnan mietintö- luonnoksesta poimittua...

- ”Asiakkaan kuntoutuksen suunnittelu on osa sosiaali- ja terveydenhuollon tai muun palvelujärjestelmän asiakassuunnitelmaa. Laaja-alaisesti palveluja tarvitsevan asiakkaan kuntoutumisen sekä toiminta- ja työkyvyn tuen kannalta on tärkeää sisällyttää myös kuntoutussuunnitelma tarpeellisilta osin valinnanvapauslaissa tarkoitettuun asiakassuunnitelmaan.”

Sote-valiokunnan mietintö- luonnoksesta poimittua...

- ”Lääkinnällisen kuntoutuksen palveluista **sosiaali- ja terveystieteiden keskus tuottaa yleislääketieteen alaan kuuluvaa terveydenhuoltolain 29§:n 2 momentin 1 kohdan mukaista kuntoutusneuvontaa ja –ohjausta sekä 2 kohdan mukaista toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointia.** Sen sijaan terveydenhuoltolain 29§:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja **toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäviä terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet eivät kuulu sote-keskuksen palveluihin.** Näitä palveluja saa jatkossa maakunnan liikelaitoksesta. **Maakunta viime kädessä tarkoittaa tarvittaessa toimenpidetasolla, mitä lääkitieteiden keskuksen palveluja saa sote-keskuksesta ja mitä liikelaitoksesta.** Saadun selvityksen mukaan suurin osa nykyisin mukaisista fysioterapeuttien palveluista mahtuu valinnanvapauslain mukaisesti sote-keskuksessa annettaviin palveluihin. Sen sijaan laajemmat ja vaativammat lääkitieteiden keskuksen palvelut asiakas saa maakunnan liikelaitoksesta sen tekemän palvelutarpeen arvioinnin perusteella tai maakunnan päätöksen mukaisesti asiakassetelillä tai henkilökohtaisella budjetilla. ”

Sote-valiokunnan mietintö- luonnoksesta poimittua...

- ”Maakunnille siirtyy vastuu sosiaali- ja terveydenhuoltoon kytkeytyvän lääkinällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen järjestämisestä ja rahoituksesta. Kuntoutuskomitean ehdotuksen mukaan **Kansaneläkelaitos järjestää vaativaa lääkinällistä kuntoutusta ja korvaa kuntoutuspsykoterapiaa toistaiseksi, kunnes on päätetty sote-uudistuksen lopullisesta sisällöstä, monikanavarahoituksen uudistamisesta ja kuntoutusta koskevista muutoksenhakujärjestelmistä.** Kuntoutuskomitea esitti myös, että Kansaneläkelaitoksen vastuulla olevien **kuntoutuksen järjestämisvastuiden siirtoa maakuntiin kokeillaan viivyttämättä riittävässä laajuudessa muutamassa erikokoisessa maakunnassa**, jotta maakuntien järjestämisvastuulle siirrettävien tehtävien toteuttaminen voitaisiin varmistaa. Tämä edellyttää kokeilulain säätämistä. Valiokunta yhtyy kuntoutuskomitean näkemykseen siitä, että järjestämisvastuun siirron edellytysten täyttymistä arvioidaan aikaisintaan vuonna 2025, kun on varmistettu maakuntien järjestämisvastuulle tulevien palveluiden toimivuus ja kokeilujen tulokset.”

Mitä ajatuksia sote-valiokunnan mietintöluonnos herättää?

- Kuntoutuksen esh-pti integraatio ja kuntoutusprosessit on turvattava
- Liikelaitos voi tuottaa kuntoutuspalvelut maakunnan sote-keskuksiin
- Kuntoutuksessa ei voi erottaa arviointeja ja toteutusta niin, että kuntoutus voitaisiin järkevästi jakaa liikelaitokseen ja yhtiöön.

